

**O recenzie a proiectului artistic ”Plastic Pandemia”
Artist: Monica Turcu; Curator: Vincentziu Pușcașu
Galați, 20 iulie 2022**

Lect. univ. dr. Pușcașu Vincentziu
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați
vincentziu.puscasu@ugal.ro

Abstract:

This article is a review of the Plastic Pandemia exhibition by visual artist Monica Turcu. Hosted by the Serfioti Gallery in Galati, the artistic project brought together creations made between 2020-2022, being an analysis of the experiences of the lockdown caused by the covid 19 pandemic. The optics proposed by the artist have a double meaning - on the one hand, it is a critical evaluation of the expressive possibilities of art installations; on the other hand it is an activist speech for saving the planet and raising awareness of environmental issues. This review represents a complementary material (revised and adapted) to the curatorial texts and the presentation of the opening on July 20, 2022.

Key words: contemporary art; exhibition, Plastic Pandemia, Monica Turcu, visual artist, curator.

Prezentare generală:

Proiectul Plastic Pandemia vizează chestionarea problematicilor consumeriste ale societății actuale, în speță a dependenței transgresive pe care omul contemporan o are față de elementele și materiile prime artificiale. Utilizarea extensivă (și, nu de puține ori, abuzivă) a maselor plastice, precum și obsesia pentru înserierea și reduționismul funcțional al obiectelor comune sunt factorii generatori, iterați și potențați într-o serie de instalații site-specific, către constituirea unui veritabil monument al decadenței. Prin disocierea (tacită) de particularitățile discursului activist (și, prin extensie, de reverberațiile politizării acestui subiect), Monica Turcu propune o abordare anacronică a fenomenului contaminării, o radiografie a comportamentelor pe care omul contemporan le instanțiază în raport cu plasticul. Dictată de beneficiile avansului tehnologic, relaționarea endemică

a fiecăruia în raport cu masele plastice prefigurează un iminent scenariu pandemic. Instalațiile artistei prezumă o ipotetică reconfigurare a formatelor artistice, plecând de la premisele zorilor erei post-umane.

În viziunea acesteia, elementul de specificitate al inițiativei artistice este o consecință a exteriorizării dimensiunii patafizice a crizei medicale pe care o traversează umanitatea. Aceasta, contrapusă crizei identitare în siajul căreia arta și cultura contemporană se plasează, prefigurează o constantă negociere și/sau resemantizare a axiomelor semnificației artelor. Temporizarea (și procesualitatea) actului artistic, respectiv generarea unor meta-structuri discursive, constituie miza centrală a actului expozițional. De aici emerge și statutul epistemic al proiectului Plastic Pandemia. Ipoteza de lucru a artistei Monica Turcu prezumă că materialul plastic, prin natura lui sterilă și ignobilă (după cum afirmă Barthes în *Meditații*), substituie „specificitatea vieții unui obiect” cu utilitarismul (o formă de reduționism)(R. Barthes, 1977). Demersul ei presupune „reanimarea” obiectelor plastice post-umane și proiectarea lor într-un orizont profund anti-uman. Lucrările (mai concret, obiectele instrumentate) devin veritabile relicve ce nu și-au trăit (și nici nu își vor trăi) niciodată viața. Aceste post-ready-mades configurează o realitate iminentă, ce se află la granița dintre cataclism (gr. *Kata+klusein*, revărsarea de ape ce obliterează identitatea) și dezastru (gr. *Dis+astros*, steaua rea, intervenția brutală a hazardului). (Ș. Capmare, 2020).

Pregnanta rezonanță politică a culturii vizuale contemporane (în speță, formele „partizane și militantiste” ale reprezentării) a instaurat o veritabilă tiranie semantică a expresiei artistice de factură/inspirație ecologistă. În aceste problematici, varietatea discursului artistic asumat se înscrie în siajul materialismului (mai mult sau mai puțin dialectic) „ imanent”. Demersul investigator (și instigator, pe alocuri) al artistei Monica Turcu vizează potențialitatea „plasticității” artelor plastice, o veritabilă „reconstrucție” a postmodernei „deconstrucții” a consumerismului sau a problemelor de mediu. Plecând de la premisa *arte pover(a)*-istă a veridicității artei ce naște din reziduri și perisabilități, creația sa izolează plasticul (n.a. fr. *Arts plastiques*, lat. *Ars* + gr. *Plastikos*) și îl contextualizează într-un discurs al paradoxului, al inadvertențelor distopice, al fetișismului, al marginalului ori a absurdului. Îndrăzneța propunere a artistei vizează proiectarea unei mize epistemice distincte, în care percepția se fundamentează pe recircularea (sau mai bine zis reciclarea) sensului materialităților. Abandonarea resurselor clasice („Fondul *plastic*”), a identității artistice conservatoare („Uniunea Artiștilor *Plastici*”) sau a dezideratelor capitalismului

contemporan (de la polimeri la „*plastic surgery*”) prefigurează invitația la reflecție (și dezbateri) în problematici ce țin de acest omniprezent material (V. Pușcașu, 2022).

Monica Turcu propune o alternativă artistică necesară unei eventuale reinventări a formelor de expresie decrepite, a lamentărilor vizuale și al convenționalismului specific contextul artistic regional. Optând în favoarea configurării unui conținut reprezentational adecvat tendințelor artistice internaționale, ea promovează practicile experimentale și multipla stratificare conceptuală. Plasându-și creația la granița „turnantei iconice” postulată de William J. T. Mitchell, artista propune configurarea unei dialectici vizuale a relației concept-obiect (W.J.T. Mitchell, 2017). Prin instrumentarea meta-narativelor, prin stilistica specifică, respectiv contrapunând viziunea artistică particularităților contextual-curatoriale, artista invită publicul să adopte o poziție reflexivă față de corpul expozițional, îndemnând la experimentarea și conștientizarea durerii unei lucidități ce își conține însăși recompensa. Din această perspectivă, Monica Turcu propune resemantizarea practicii artistice în jurul unei veritabile estetici dialogice, din care putem extrage hegelianul „moment dialectic necesar”. În continuare, voi analiza patru lucrări de referință expuse în cadrul proiectului *Plastic Pandemia*:

Lucrarea 1: *Fake News* (2022)

Descriere formală: *Instalație media – televizor de epocă și două măști de gaze. Măștile sunt puse pe câte un cap de manechin cu ochii închiși. Ambele sunt panotate la cota 1.6 m, iar TV-ul este amplasat pe podea. Filtrul măștii și televizorul sunt conectate cu un furtun flexibil. Pe ecran rulează un video-montaj.*

Propunerea expozițională a Monicăi Turcu realizează un excurs dialectic pe marginea temei spațialității familiare și a problematicilor societății contemporane. Pornind de la actualitatea subiectului „fake-news”-ului, lucrarea instanțiază o veritabilă analiză fenomenologică (imagistică) a consumului de media în zilele noastre. Lucrarea reproduce vizual echivalentul lingvistic al intoxicării (motivul măștilor militare de protecție chimică/bacteriologică), metaforizând ideea asaltului informatic și a polarizărilor de opinie. Contextul pandemic în care se află societatea de astăzi, respectiv limitarea abilității de mișcare și sentimentul claustrării în spațiul intim transformă televizorul într-un veritabil refugiu abstract. Sub pretextul necesității de a fi conectat și informat, sau poate prin inocența curiozității sau a divertismentului, sticla televizorului generează un concret flexibil și arbitrar, prin care privitorul se eliberează de toxicitatea vicisitudinilor traiului de zi cu

zi. Sub aparența mobilității absolute oferite de telecomandă, ce reușește să transpună printr-o apăsare de buton fie eroul și acțiunea hollywoodiană, fie savanele africane ale documentarului, fie studiourile de știri din Buftea, spațialitatea concretă și realul uman sunt dematerializate invariabil. Elementele constituente ale instalației chestionează ideea refugiului: este oare realitatea toxică? Este oare indispensabil acest kit de supraviețuire? Privarea de mobilitate și izolarea în spațiul individual conduce la escapismul față de realitatea tranșantă, însă ne plasează în „tranșeele” războiului informațional. Prin lucrarea sa, Monica Turcu angajează critic noțiuni precum familiaritatea spațiului intim, relevanța actualității și nevoia publicului de informație, respectiv polarizările de opinie din media.

Lucrarea 2: *Analog inbox* (2021)

Descriere formală: *Instalație – set de cutii poștale vechi și un morman de scrisori. Cutiile poștale sunt dispuse pe trei rânduri, panotate echidistant, în paralel, la cotele 0.8, 1.3, 1.8 m. Mormanul de scrisori este amplasat pe podea (1000 de scrisori în plicuri sigilate), la distanță apropiată de cutii.*

Cea de-a doua abordare a Monicăi Turcu vizează congruența a trei teme majore: comunicarea prin cuvânt scris, non-locul lui Auge (M. Auge, 1995) și memoria istoriilor posibile. Pornind de la ideea constituirii unei arhive de gânduri, idei și mesaje elaborate de publicul Monicăi Turcu către „un prieten ipotetic”, instalația chestionează posibilitatea definirii cutiei poștale în termenii unui obiect-martor. Totodată, lucrarea semnalează începuturile dispariției acesteia din viața contemporană. Avansul tehnologic al prezentului a transformat scrisoarea într-o formă de comunicare decrepită, redundantă și indezirabilă. De asemenea, în instalația propusă, cutia poștală (sau mai bine zis, spațiul destinat corespondenței) comportă o transformare structurală către conceptul non-locului – este tranzitiv, vag determinat (non-geometric) și presupune anonimitate (sau depersonalizare). Asemenea „Exhibition that never happened”-ului Sandrei Strele, memoria unor istorii alternative se materializează sub forma unei colecții de scrisori fără destinatar, plasate în proximitatea unor cutii poștale ieșite din uz. Problematika familiarității spațiului uman și depersonalizarea acestuia este conturată prin anti-utilitarismul lucrării – scrisorile ce nu vor fi citite niciodată, respectiv cutiile poștale ce nu le vor găzdui niciodată. Non-locul descris de instalația artistei sugerează disoluția raportului de referențialitate dintre adresă și spațiu, destinatar și emițător, respectiv mesaj și conținut. Cutia poștală devine obiect-martor al existenței umane,

depozitar și girant al unei comunități, respectiv colectorul parcursului vieții individuale. Identitatea ei se configurează contextual, prin însuși conținutul pe care îl deține: scrisori, cărți poștale, facturi sau oferte promoționale. Instalația este o vivisecție a unui mod de comunicare ce nu mai este practicat, dar și o cronică a transformării unui obiect în *non-lieux*.

Lucrare 3: *Foucault`s clinical gaze* (2021)

Descriere formală: *Instalație obiect – colac de toaletă din plastic auriu. Toată suprafața colacului este vopsită metalizat, în planul capacului se află o gaură în care este introdus un vizor auriu. Colacul este panotat pe suprafața de expunere (perete), capacul fiind deschis în unghi de 20-30° față de planul peretelui.*

Cea de-a treia lucrare ce mi-a atras atenția în expoziția Monicăi Turcu este o interpretare critică a spațiului intimității și meditației. Raportarea artistei față de subiect este ironic-moralizatoare, instalația obiect fiind o chestionare aluzivă a statutului creației de artă, respectiv a paradigmatelor „academiste” de consum cultural. Lucrarea propune un regim estetic al privirii non-expectative, o veritabilă materializare artistică a maximei lui Nietzsche: „(...) and if you gaze long enough into an abyss, the abyss will also gaze into thee” (F. Nietzsche, 1886) (este și motivul pentru care vizorul este poziționat către exteriorul capacului). De asemenea, lucrarea își extrage substratul axiologic și se revendică din kantiana „privire estetică detașată”, optică prin intermediul căreia obiectele de uz comun pot fi înnobilate de procesul de creator. Realizând trimiteri explicite la Duchamp și Cattelan, M.T. descrie ironic metodologia configurării raționamentelor artistice prin intermediul unei instalații ready-made arte-pover-iste. Spațiul contemplării este echivalat spațiului defecării, locul de concepere a celor mai autentice idei, respectiv locul întâlnirii cu sinele. O altă fațetă a lucrării vizează palierul semantic al materializării lingvistice a unor expresii populare românești. Actul creației presupune nașterea ideii. Ceea ce îi *naște* mintea artistului este autentic, veridic și pur, indiferent de locul în care această naștere se produce. Ridicarea la rangul de templu al ideii și fetișizarea spațiului intim al toaletei este miza acestei lucrări, vizorul având rolul de semnificant al privirii înguste pe care publicul o exercită prin standarde pseudo-academiste.

Lucrare 4: *Câmp cu flamingo roz* (2021-2022)

Descriere formală: *Instalație site-specific – grupaj de păsări flamingo din plastic transparent, de culoare roz. 31 de păsări flamingo în mărime naturală, reprezentate în secțiune longitudinală, dispuse într-un spațiu central deschis. Pe podea se află o folie de plastic transparent.*

Ultima lucrare despre care voi face vorbire prezintă subiectul alterării percepției elementului natural, o critică a rezultatului instrumentării politic-doctrinare a discursului consumerist, ce a condus la artificializarea până la disoluție a *imaginii paradisiace*. Pornind de la statutul de iconicitate pe care pasărea flamingo îl are în contextul unui ipotetic și distant spațiu luxuriant, M.T. chestionează meta-discursivitatea activismului ecologist printr-o instalație realizată exclusiv din plastic. Neconcordanța dintre subiectul cadrului natural și obiectul artificial al materializării artistice contribuie la înscenarea unui paradox discursiv, având ca miză generarea unui peisaj cu veleități industriale. Noțiunile de spațialitate și distanță sunt negociate și contextualizate atât din punctul de vedere al semnificației (antiteza materialităților), cât și din punctul de vedere al proximității (aglomerarea cu stimuli vizuali). Întreaga construcție conceptuală se fundamentează pe discursul esteticii absurde, lucrarea având ca punct focal registrul narativelor ipotetice. Prin inserția foliilor de plastic și a materialului reciclabil în arealul funcțional al galeriei M.T. redefiniște specificitatea spațială. Această lucrare a fost elaborată după criteriile versatilității expozițiilor site-specific, putând fi adaptată (modular) la contexte expoziționale neconvenționale.

Concluzii:

Prin configurarea acestui *apparatus* artistic, dar și prin deschiderea proiectului „BlackBOX”, sensul Plastic Pandemia reclamă două valențe fundamentale: configurarea unui public specific, beneficiar și partener al „pedagogiei vizuale” (către care se îndreaptă actul artistic și studiul diversității de reprezentare a formei); respectiv configurarea unui stil și a unei estetici reprezentative în plan local, în acord (și continuitate) cu direcțiile artistice internaționale. Totodată, prezentul proiect conține și referințele unei veritabile „didactici curatoriale”. Creația și acțiunea curatorială valorifică extensiv dimensiunea contextuală a lucrărilor, însă în egală măsură, le redefinesc drept inserții inter- și trans- disciplinare ale conceptelor și strategiilor vizuale cu care artista operează.

Bibliografie:

1. AUGÉ, M. *Non-places: introduction to an anthropology of supermodernity*, Verso, Paris, 1995.
2. BARTHES, R. *Image, music, text*, Fontana Press, Londra, 1977.
3. CAPMARE, Ș. „Între cataclism și dezastru. O schematică a crizei”, în *Ficțiunea*, nr. 34, 12 oct. 2020, OPTm, s.l.
4. MITCHELL, W.J.T. *Image theory. Living pictures*, Routledge, Londra, 2017.
5. NIETZSCHE, F. *Beyond good and evil*, C. G. Naumann, Leipzig, 1886.
6. PUȘCAȘU, V. *Instanțe curatoriale: imagine, text și spațiu arhitectural în arta contemporană românească*, teză de doctorat, Universitatea din București, București, 2022 (în curs de publicare).